

L'ESPECTRE D'HIDROGEN I LA CONSTANT DE PLANCK

Niels Bohr va proposar en 1913 una teoria per a l'àtom d'hidrogen que tenia en compte les propostes quàntiques de Planck i Einstein i que portaven a establir la longitud d'ona de les radiacions de llum emeses per l'àtom d'hidrogen segons l'equació:

$$\frac{1}{\lambda} = \frac{2\pi^2 k m e^4}{h^3 c} \left(\frac{1}{n_f^2} - \frac{1}{n_i^2} \right)$$

que era formalment idèntica a la de Rydberg:

$$\frac{1}{\lambda} = R \left(\frac{1}{n_f^2} - \frac{1}{n_i^2} \right)$$

obtinguda experimentalment a partir de les ratlles espectrals de l'hidrogen. En aquest treball es proposa comprovar la validesa de les equacions de Rydberg i Bohr i, a partir del valor d'R obtingut experimentalment, trobar el valor de la constant de Planck.

Procediment

En aquest treball s'ha d'utilitzar un espectroscopi que sigui capaç de mesurar el nanòmetre (també serveix si l'escala mesura els 10 nm, ja que es pot intercalar als 5 nm com a mínim i la imprecisió no sobrepassaria el 5%. L'espectroscopi MT03254 de cartró amb escala graduada no serveix).

Podem veure's fàcilment tres de les ratlles brillants de l'hidrogen. Enfosquant l'habitació i esperant fins que els ulls s'hagin acostumat a la foscor, podrà veure's també una quarta línia de l'hidrogen en el violeta llunyà. Algunes persones poden tenir certa dificultat fisiològica per veure la línia violeta més fosca.

Material

Espectroscopi
Tub espectral d'hidrogen
Tub espectral de mercuri
Equip de font d'alimentació d'alta tensió.

A la taula següent heu d'indicar les dades obtingudes amb l'espectroscopi. L'error en la longitud d'ona λ no hauria de ser superior a l'1 per cent. S'inclouen longituds d'ona d'un manual per a comparació. En concret, la línia verda del mercuri es pot utilitzar per a calibrar l'espectroscopi (si es disposa de làmpada de sodi es pot calibrar amb la línia groga).

Element	Color	λ (en nm) (mesures amb l'espectroscopi)	λ (en nm) (dades d'un manual)
Mercuri	Verd	546	546
Hidrogen	1. Violeta fosc		410
	2. Violeta		434
	3. Blau-verd		486
	4. Roig		656

La taula donada a continuació mostra tant les raons calculades dels inversos de la longitud d'ona com les obtingudes a partir de las longituds mesurades amb l'espectroscopi. Les raons o quocients calculats es van obtenir a partir de

$$\frac{1}{\lambda_1} = \frac{1}{n_f^2} - \frac{1}{n_i^2}$$

$$\frac{1}{\lambda_2} = \frac{1}{n_f^2} - \frac{1}{n_i'^2}$$

n_i	n_i'	n_f	Raó calculada $\frac{1}{n_f^2} - \frac{1}{n_i^2}$ $\frac{1}{n_f^2} - \frac{1}{n_i'^2}$	Raó mesures $\frac{1}{\lambda_1} = \frac{\lambda_2}{\lambda_1}$ $\frac{1}{\lambda_2}$
2	3	1	0,8438	
2	4	1	0,8000	
2	5	1	0,7813	
3	4	2	0,7407	
3	5	2	0,6614	
3	6	2	0,6250	
4	5	3	0,6836	
4	6	3	0,5833	
4	7	3	0,5359	

La constant de Planck es pot determinar a partir de la relació:

$$\frac{1}{\lambda} = \frac{2\pi^2 k m e^4}{h^3 c} \left(\frac{1}{n_f^2} - \frac{1}{n_i^2} \right)$$

Utilitzant cada valor de la longitud d'ona mesurada junt amb els valors apropiats de n_i i n_f heu d'obtenir un valor mitjà per a h que no s'ha d'allunyar massa de $6,625 \times 10^{-34}$ joule/seg.

Si l'error introduït a partir de la mesura de λ és petit (per exemple, al voltant de l'1 per cent), com h és proporcional a $\lambda^{1/3}$, l'error en la determinació de h en aquest experiment serà encara menor.

Algunes constants físiques

Càrrega de l'electró: $e = 1,602 \times 10^{-19}$ C

Massa en repòs de l'electró: $m_e = 9,108 \times 10^{-31}$ kg

Constant dielèctrica al buit: $k = 9 \times 10^9$ Nm²/C²

Permitivitat al buit: $\epsilon_0 = 1/4\pi k = 8,854 \times 10^{-12}$ C²/Nm²

Velocitat de la llum al buit: $c = 3 \times 10^8$ m/s

Dades pel professorat

n_i	n'_i	n_f	Raó calculada $\frac{1}{n_f^2} - \frac{1}{n_i^2}$ $\frac{1}{n_f^2} - \frac{1}{n_i'^2}$	Raó mesures $\frac{1}{\lambda_1} = \frac{\lambda_2}{\lambda_1}$
2	3	1	0,8438	
2	4	1	0,8000	
2	5	1	0,7813	
3	4	2	0,7407	486/656 = 0,7408
3	5	2	0,6614	434/656 = 0,6616
3	6	2	0,6250	410/656 = 0,6250
4	5	3	0,6836	
4	6	3	0,5833	
4	7	3	0,5359	

Element químic	símbol	Longitud d'ona d'algunes línies espectrals (en nm)	nanòmetres (nm)			
			400	500	600	700
Cadmi	Cd	509				
Cadmi	Cd	644				
Cesi	Cs	456/459				
Heli	He	588				
Heli	He	668				
Heli	He	707				
Hidrogen	H	410				
Hidrogen	H	434				
Hidrogen	H	486				
Hidrogen	H	656				
Mercuri	Hg	440/407				
Mercuri	Hg	435/436				
Mercuri	Hg	546				
Mercuri	Hg	577/579				
Neó	Ne	638...668				
Sodi	Na	589				
Tal·li	Tl	535				
Zinc	Zn	468/472/481				
Zinc	Zn	636				